

Безп'ята Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки сільського господарства Миколаївського державного аграрного університету

УДК 336.531.2(477)

ФОРМУВАННЯ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

FORMATION AND PRIORITIES OF INVESTMENT POLICY

У статті розглянуто суть та основні напрями інвестиційної політики держави, її роль у сучасних умовах, а також вплив на економіку країни в цілому.

The article deals with the essence and main directions of investment policy, its role in modern conditions and the impact on the economy as a whole.

Ключові слова: економічна політика держави, інвестиційна політика, державне регулювання інвестиційної діяльності, правове забезпечення, економічний і соціальний розвиток країни.

ВСТУП

Одним з важливих напрямів розвитку національної економічної політики держави є інвестиційна політика, що повинна враховувати загальний стан економіки на даному етапі розвитку та на перспективу, включати оцінку можливих джерел формування інвестиційних ресурсів на всіх рівнях господарювання, визначати пріоритети в інвестиційній сфері й передбачати методи їх реалізації. Визначення її ключових засад та змісту пов'язане, в свою чергу, з формуванням узгодженої системи законодавства про інвестиційну діяльність, чітким окресленням завдань для органів державної влади та місцевого самоврядування в цій сфері, створенням дієвих механізмів та господарсько-правових засобів державного регулювання інвестиційних відносин [2].

Проблемам інвестицій та формуванню інвестиційної політики присвячені наукові роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених таких як: А. Сміт, Дж.М. Кейнс, Р. Харрод, С. Фішер, І.А. Бланк, Л.М. Борщ, А.Ф. Гойк, Б.Є. Кваснюк, А.А. Пересада, В.С. Савчук, О.О.Удалих та інші. Проте залишається ще частина питань, які вимагають вивчення та узагальнення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою написання даної статті є дослідження формування та визначення основних напрямів інвестиційної політики держави в сучасних умовах.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інвестиційна політика – це сукупність господарських рішень, що визначають джерела, розміри, структуру, основні напрями інвестицій, заходи по їх концентрації на найважливіших ділянках економічного розвитку і ефективному використанню.

Але необхідно розрізняти інвестиційну політику держави (макро рівень) і інвестиційну політику інвестора (мікро рівень). Обидва рівня тісно пов'язані

між собою. Проте реалізуються вони самостійно в залежності від форми власності та мети інвестиційної діяльності.

Інвестиційна політика держави – це комплекс урядових рішень, що визначають основні напрямки використання капіталовкладень в економіку, різні її сфери та галузі. Інвестиційна політика держави визначається станом економіки, основним завданням народного господарства у виробництві; науково-технічному і соціальному розвитку країни. Отже, об'єктами інвестиційної політики є галузі народного господарства, які забезпечують відтворювальний процес і науково-технічний розвиток в країні [1].

Державна інвестиційна політика реалізується у двох основних формах – прямому й непрямому регулюванні інвестиційної діяльності. Державне регулювання розвитку виробництва й соціальної сфери, що реалізується через фінансування капітальних витрат бюджетом, розглядається і як інвестиційна діяльність держави, що забезпечує йому поступальний розвиток. Завданням будь-якої держави є розвиток своєї інвестиційної та інноваційної діяльності, що забезпечує, в першу чергу, зростання промислового виробництва, що перетворює державу із сировинного придатка світової економіки в країну з конкурентоспроможним експортом. Розробка інвестиційної політики повинна починатися з визначення концептуальних основ розвитку суспільства і держави, встановлення її ролі в суспільному відтворювальному процесі на відповідному часовому етапі. Потім формулюються мета і завдання інвестиційної політики, які відповідають основним напрямам соціально-економічного розвитку країни й використання інвестиційних ресурсів в інтересах громадян та суспільства [5].

Метою інвестиційної політики держави є створення привабливого інвестиційного клімату і розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності для забезпечення сталого економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення. Але мета інвестиційної політики не є постійною, а може змінюватись залежно від умов економічного розвитку країни.

До основних завдань інвестиційної політики належать:

- вибір і підтримка розвитку окремих галузей народного господарства;
- забезпечення конкурентоспроможності сучасної продукції;
- підтримка розвитку малого і середнього бізнесу;
- забезпечення збалансованості в розвитку всіх галузей економіки

України.

Розроблена і прийнята інвестиційна політика має бути виконана з урахуванням чіткого механізму її реалізації, що включає в себе:

- вибір надійних джерел і методів фінансування інвестицій;
- визначення термінів і вибір органів, відповідальних за реалізацію інвестиційної політики;
- створення необхідної нормативно-правової бази для функціонування ринку інвестицій;
- створення сприятливих умов для залучення інвестицій [7].

Формуючи та запроваджуючи інвестиційну політику, визначаючи обсяг, структуру та напрями вкладення інвестицій, зростання основного капіталу та їхнє відновлення на основі досягнень науки і техніки, держава реалізує свої функції щодо регулювання інвестиційного процесу у сфері інвестування через

правове, організаційне та інформаційне забезпечення й моніторинг. Інформаційне забезпечення і моніторинг відбивають стан капіталу галузей економіки, залучення інвестицій і здійснення інвестиційної діяльності, стан інвестиційного потенціалу, а також діяльність суб'єктів та об'єктів інвестування. Організаційне забезпечення полягає у формуванні державних органів регулювання в інвестиційній сфері. Воно також містить у собі організацію і технологію розробки та реалізації державних програм інвестування й забезпечення страхування інвестицій. Успіх інвестиційної політики визначається певним правовим забезпеченням [2].

Механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні визначається законами «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про підприємництво», «Про господарські товариства» тощо. Крім того, діють низка указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, які формують політику державного регулювання інвестиційної діяльності в нашій країні.

Розроблена Програма «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток», сприятиме прийняттю ряду законів, які охоплюють удосконалення митного режиму, розвиток державно-приватного партнерства, підвищення ефективності функціонування ринку цінних паперів тощо, що сприятиме вдосконаленню існуючої інвестиційної політики [6].

Відповідно до Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015, оптимальним варіантом розвитку та активізації інвестиційної діяльності в Україні є проведення активної державної політики у цій сфері.

Розбудова системи державного інвестування має здійснюватися за напрямками, які включають в себе:

- удосконалення методології розроблення, оцінювання та відбору інвестиційних проектів для надання першочергової державної фінансової підтримки,
- забезпечення розвитку системи прямих державних інвестицій та прозорості процесу державної фінансової підтримки інвестиційних проектів,
- здійснення контролю за ефективним використанням бюджетних коштів, наданих для реалізації інвестиційних проектів [3].

Державне регулювання інвестиційної діяльності забезпечують такі важелі:

- система податків, податкових ставок;
- проведення кредитної та амортизаційної політики;
- надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництва.
- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;
- політика ціноутворення;
- проведення експертизи інвестиційних проектів тощо.

Державне регулювання інвестиційної діяльності визначається показниками економічного і соціального розвитку України, національними і регіональними програми розвитку народного господарства, державним і місцевими бюджетами передбачуваними в них обсягами державного фінансування інвестиційної діяльності. При цьому створюються стимули у формі пільгових умов інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках, насамперед у соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян які потребують соціального захисту, впроваджені відкриттів і винаходів, в агропромисловому виробництві, в реалізації програм ліквідації наслідків чорнобильської аварії, у галузі освіти, культури, охорони здоров'я і навколишнього середовища.

Управління державними інвестиціями планує виконання конкретних дій щодо інвестування бюджетних і позабюджетних коштів. Основою для прийняття рішення про інвестування загальнодержавних бюджетних коштів є:

- прогнози економічного і соціального розвитку України;
- схеми розвитку і розміщення продуктивних сил;
- цільові науково-технічні і комплексні програми;
- техніко-економічні обґрунтування доцільності таких інвестицій.

Прийняття рішення про інвестиції з коштів бюджетних асигнувань потребує системного підходу до визначення пріоритетів. Сьогодні вибір пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності в Україні пов'язаний з першочерговими завданнями стабілізації економіки, довготерміновими завданнями, спрямованими на її перебудову, та підвищення рівня життя населення.

Загальний обсяг бюджетних асигнувань спрямовують не лише на виконання цільових комплексних програм, а й на розвиток соціальної інфраструктури загальнодержавного значення з формуванням переліку цих об'єктів. Для пріоритетних об'єктів інвестування у соціальній сфері передбачено дві форми інвестування – з коштів бюджетних асигнувань і з коштів державного кредиту [4].

Держава може брати участь в інвестиційному процесі як безпосередньо, вкладаючи свої бюджетні кошти (централізовані бюджетні інвестиції), розвиваючи підприємства державного сектора економіки, так і опосередковано:

- впливаючи на інвестиційне середовище (створюючи макроекономічний інвестиційний клімат, розвиваючи грошово-кредитну сферу, стимулюючи бюджетними витратами сукупний попит, розвиваючи і регулюючи банківську діяльність, а також діяльність інвестиційних посередників, фінансуючи і стимулюючи академічну науку, діяльність дослідницьких науково-технічних і проектних організацій);

- регламентуючи умови фінансової та господарської діяльності підприємств (податки, норми амортизації, охорона праці, екологічні нормативи, стандартизація продукції).

Систему регулювання умов інвестиційної діяльності коригують залежно від економічної політики держави у кожний конкретний період та залежно від ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання тощо.

Інвестиційна діяльність базується на наявних вільних фінансових ресурсах у потенційних інвесторів. Обсяги інвестування будуть більшими, якщо у потенційних інвесторів зростають вільні кошти. Цьому може сприяти (або протидіяти) державна грошово-кредитна політика. Це здійснюється через вплив на інвестиційні умови, банківську систему та регулювання грошового обігу.

Система регулювання умов інвестиційної діяльності не є стабільною і коригується залежно від економічної політики держави у кожний конкретний період, ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання тощо. Для активізації або стримування інвестиційного попиту держава може використовувати традиційні, відпрацьовані світовою практикою методи: фіскальну політику, стимулювання інвестицій, втручання в ринок цінних паперів.

ВИСНОВКИ

Отже, державна інвестиційна політика є сукупністю макроекономічних підходів і рішень, що визначають напрямки інвестування, мобілізують засоби підприємств та створюють сприятливий інвестиційний клімат за допомогою податкових, амортизаційних пільг, методів грошово-кредитного регулювання, забезпечують інституційну визначеність в управлінні процесом залучення, планування та реалізації інвестицій [5].

Література

1. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи / Л.М. Борщ – К. :Знання, КОО, 2002.
2. Інвестиційна політика держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gufer.net/investitsii/249-nvesticyna-poltika-derzhavi.html>
3. Концепція розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>.
4. Курило С.В. Інвестиційна політика, її сутність і роль сучасних умовах / С.В. Курило // Держава та регіони. – 2009. – № 2. – С. 109-111.
5. Мазур Г.О. Особливості державної інвестиційної політики України / Г.О. Мазур // Економіка ринкових відносин. – 2008. – № 2. – С. 77-85.
6. Присяжнюк Н.В. Державна інвестиційна політика України / Н.В. Присяжнюк // Сталий розвиток економіки. – 2010. – № 3. – С. 165-169.
7. Шпак В. Міжнародна торгівля : практикум / В. Шпак, А. Кондорі Ромео. – К. : УВПК «Екс Об»: МАУП, 2004. – С. 384.